

แบบบันทึกองค์ความรู้

ชื่อเรื่อง เทคนิคในการขับเคลื่อนเงินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ประเภทเงินทุนหมุนเวียน (เงินกู้) ไม่ให้มีหนี้ค้าง

1. ชื่อ-นามสกุล นายสมเพชร หมั่นวงษ์ ตำแหน่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
2. สังกัด สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร เบอร์โทรศัพท์ 098-5360899
3. องค์ความรู้ที่บ่งชี้ (/) การขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
4. ที่มาและความสำคัญในการจัดทำองค์ความรู้

รัฐบาลมีนโยบายจัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เมื่อปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ภายใต้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ต่อมาคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีมติเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2557 ให้โอนย้ายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มาอยู่กรมการพัฒนาชุมชน และนายกรัฐมนตรีเห็นชอบเมื่อ วันที่ 17 ธันวาคม 2557 ให้กรมการพัฒนาชุมชนดำเนินการขอจัดตั้งกองทุนที่มีวัตถุประสงค์เดียวกับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พร้อมเสนอขอจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้จัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2558 ขึ้นในกรมการพัฒนาชุมชน โดยกรมฯ ได้รับจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 จำนวน 100 ล้านบาท (หนึ่งร้อยล้านบาทถ้วน) และต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2559 ให้ควรวรรณกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เข้ากับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2559 ซึ่งทำให้การบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อยู่ในความรับผิดชอบของกรมการพัฒนาชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชนได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เพื่อบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ภายใต้พระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2558 และข้อบังคับคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ว่าด้วยการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. 2559 ดังนี้ ตามที่รัฐบาลได้จัดตั้ง “กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี” เพื่อยกระดับและเสริมศักยภาพสตรี ในทุกมิติ โดยนำศักยภาพและความแตกต่างระหว่างหญิงชาย ซึ่งนับว่าเป็นพลังสังคมอย่างหนึ่ง ที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ให้มีการนำมาใช้อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเพื่อพัฒนาและขยายศักยภาพบทบาทสตรีให้เป็นพลังสังคมที่เข้มแข็ง สามารถช่วยนำพาและร่วมสร้างสังคมไปสู่ความเสมอภาค อย่างสร้างสรรค์ และมีสันติสุข ในการดำเนินงานดังกล่าว รัฐบาลได้ทำงานร่วมกับองค์กรสตรี ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ เพื่อให้โอกาสสตรีในทุกพื้นที่ ทุกชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา และร่วมรับผลประโยชน์ เพื่อสตรีทุกคน ได้ร่วมกันสร้างสรรค์เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำหรือปลอดดอกเบี้ย ในการสร้างโอกาสให้สตรีเข้าถึงแหล่งทุน
2. เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการพัฒนาศักยภาพสตรีและเครือข่ายสตรี ในการเฝ้าระวังและดูแลปัญหาของสตรี
3. เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมในการพัฒนาบทบาทสตรี
4. เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการสนับสนุนโครงการอื่น ๆ ที่เป็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสตรี

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้จัดสรรเงินให้สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเพื่อขอรับการสนับสนุน ไว้ 2 ประเภท ได้แก่

1. ประเภทเงินอุดหนุน (เงินให้เปล่า)

เงินอุดหนุน หมายความว่า เงินทุนตามโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการส่งเสริมบทบาทและพัฒนาศักยภาพสตรีและเครือข่าย การส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมในการพัฒนาบทบาทสตรี และการสนับสนุนโครงการที่แก้ไขปัญหาและพัฒนาสตรี

2. ประเภทเงินทุนหมุนเวียน (เงินกู้)

เงินทุนหมุนเวียน หมายความว่า เงินทุนให้กู้แก่สมาชิกตามโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการประกอบอาชีพ การสร้างงาน การสร้างรายได้ หรือการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ

การบริหารจัดการประเภทเงินทุนหมุนเวียน (เงินกู้) กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้กำหนดขอบเขตในการส่งคืนไว้ไม่เกิน 2 ปี โดยแต่ละปีได้กำหนดให้ส่ง 2 งวด ซึ่งบริบทของแต่ละพื้นที่และทักษะ/ความสามารถและความต้องการในการประกอบอาชีพ ไม่เหมือนกัน ทำให้เกิดปัญหาในการส่งคืนเงินกู้ไม่เป็นไปตามที่กำหนด โดยเฉพาะกลุ่มสมาชิก ที่นำเงินไปประกอบอาชีพที่เห็นผลระยะยาว เป็นต้นว่า นำไปปลูกไม้ผล เลี้ยงโค – กระบือ แม่พันธุ์ หากไม่มีรายได้จากอาชีพอื่น คงส่งผลกระทบตามมามากมาย เช่น กลุ่มสมาชิกไปกู้เงินนอกระบบ กลุ่มสมาชิกไม่มีเงินส่งตามกำหนดทำให้คณะขับเคลื่อนและเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนต้องติดตามทวงถามบ่อยๆ ในที่สุดมีการฟ้องร้อง ซึ่งต่อไปก็ทำให้เกิดปัญหาในการทำงานในพื้นที่ของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน และชุมชนมีการแตกแยก ซึ่งการทำงานของนักพัฒนาชุมชนเรายึดคนยึดพื้นที่เป็นศูนย์กลาง ดังนั้น ในฐานะที่ข้าพเจ้ารับผิดชอบงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอหนองสูง ได้กำหนดรูปแบบ แนวทางในการขับเคลื่อนกลุ่มสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีที่กู้เงินไปประกอบอาชีพ ไม่ให้เกิดปัญหาหนี้ค้าง ดังนี้

5. รูปแบบ กระบวนการ หรือลำดับขั้นตอน

- 1) เข้ารับการอบรมและจากสร้างความเข้าใจทุกครั้ง ที่จังหวัด กรมฯ แจ้ง
- 2) ศึกษาระเบียบ แนวทางในการดำเนินงาน จากคู่มือ
- 3) ติดตามข่าวสาร ทั้งภายใน และภายนอกจังหวัด ที่มีกลุ่มสมาชิกมีปัญหาการส่งคืนเงินกู้
- 4) นำปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งต่อกลุ่มสมาชิก ชุมชน เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ และต่อองค์กร มาวิเคราะห์
- 5) จัดทำแผน และประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับตำบล เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางในการดำเนินงานเพิ่มเติม

6. เทคนิคในการปฏิบัติงาน

- 1) จัดทำแผนการดำเนินงานในการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
- 2) จัดประชุมคณะกรรมการกลั่นกรองและติดตาม ร่วมกับคณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทุกคณะพร้อมกันเพื่อรับทราบข้อมูลของสมาชิกกลุ่มสตรีที่มีความประสงค์ในการขอกู้เงิน
- 3) ออกประชาสัมพันธ์/ประชุมสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทุกหมู่บ้านเพื่อสร้างความเข้าใจ และรับรู้แนวทางในการจัดทำโครงการ ประเภทเงินทุนหมุนเวียน เช่น
 - ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
 - การจับกลุ่มสมาชิกต้องดูประวัติ ดูสมาชิกของครองเรือนที่จะมาเป็นสมาชิกกลุ่ม
 - ดูพื้นฐานการประกอบอาชีพ
 - ประเภทโครงการที่จะเสนอจะต้องเป็นโครงการที่มีความเสี่ยงน้อยและหากเป็นโครงการที่ต้องใช้ระยะเวลายาวต้องมีอาชีพอื่นเสริมที่สามารถสร้างรายได้มาทดแทนได้และให้สอดคล้องกัน เช่น เลี้ยงโคแม่พันธุ์ต้องปลูกหญ้าเพื่อจำหน่ายเมล็ด (ระยะเวลา 3-4 เดือน) หรืออาชีพอื่นที่มีรายได้ทันตามกำหนดเวลารองรับ
 - นอกจากคณะกรรมการกลั่นกรองและติดตามระดับอำเภอแล้ว อาสา/คณะทำงานขับเคลื่อนระดับตำบลต้องติดตามและแนะนำพร้อมรายงานทุกเดือน
 - มีการหมุนเวียนพื้นที่ตำบลของกลุ่มอาชีพในการส่งคัดสรรทุกปีไม่ซ้ำตำบลเดิม เพื่อกระตุ้นให้เกิดความยั่งยืน
 - มีการนำเสนอผลการดำเนินงานของแต่ละกลุ่มต่อที่ประชุมระดับอำเภอ โดยมีภาพประกอบ
- 4) ในการประชุมพิจารณากลั่นกรองระดับตำบลและระดับอำเภอ สมาชิกกลุ่มจะต้องมารับฟังและตอบข้อซักถามของคณะทำงานฯ/คณะอนุกรรมการกลั่นกรองฯ ทุกครั้ง

7. ปัญหาที่พบและแนวทางการแก้ไขปัญหา

- 1) การส่งใช้เงินคืนงวดที่ 1 มีระยะเวลาเพียง 6 เดือน ทำให้มีปัญหาสำหรับกลุ่มที่ทำโครงการเลี้ยงโค
- 2) มีการแบ่งวัสดุ ครุภัณฑ์ ตามจำนวนสมาชิก (ทำของใครของมัน) เวลาส่งใช้เงินคืน สมาชิกกลุ่มบางคนไม่สามารถจะหาเงินคืนทันตามกำหนดได้ จึงเป็นปัญหาทะเลาะกันในกลุ่ม
 - แนวทางแก้ไข 1. ส่งเสริมให้มีการปลูกหญ้าจำหน่ายเมล็ดทุกราย เพราะมีระยะเวลาสั้น (3-4 เดือน) การประกันราคา และมีบริษัททำสัญญาซื้อ - ขาย แนนอน และยังเป็นการลดต้นทุนในการเลี้ยงโคด้วย
 - 2. ส่งเสริมการออม สมาชิกกลุ่มฯ ทุกคนต้องเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ ในหมู่บ้านนั้น
 - 3. ต้องมีอาชีพอื่นเสริมที่ดูว่าจะสามารถสร้างรายได้พอที่จะส่งได้
 - 4. ให้สมาชิกกลุ่มทำข้อตกลงร่วมกัน

8. ประโยชน์ขององค์ความรู้

- 1) ทำให้กลุ่มสมาชิกที่กู้เงินทุนหมุนเวียนสามารถส่งใช้ตามกำหนดได้ 100% (อ.หนองสูง ไม่มีหนี้ค้าง 100 %)
- 2) การลดปัญหาความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นน้อยลง ชุมชนมีความรักสามัคคี
- 3) เจ้าหน้าที่เข้าชุมชนและทำงานในชุมชนอย่างมีความสุข
- 4) มีกลุ่มอาชีพที่มั่นคง และยั่งยืน ทำให้เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี 2565
